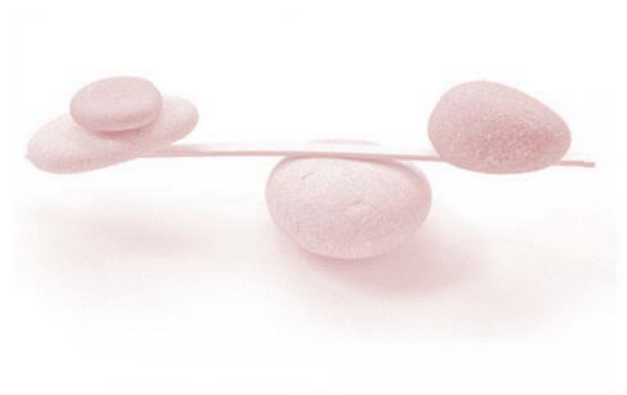

ERHVERV
NORDDANMARK
CHAMBER OF COMMERCE

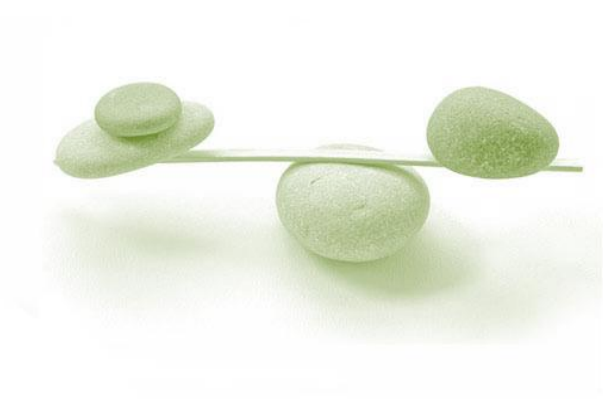

Region Nordjylland i national balance

September 2011

ERHVERV NORDDANMARK

Nyhavnsgade 2
9000 Aalborg

Region Nordjylland i national balance

Et centralt emne i den regionale debat i Nordjylland har i de seneste årtier været diskussionen om ubalance i den regionale udvikling og hvordan man på lang sigt kan fremme en mindre ulighed i service, beskæftigelse og økonomiske vilkår blandt regionerne.

Debatten om en eventuel ubalance har ofte fundet sted, uden at man har været bekendt med hvad de mulige målepunkter skulle være og efterfølgende hvordan de faktiske data reelt så ud.

Denne minirapport udarbejdet for Erhverv Norddanmark – ”Region Nordjylland i national balance” – afdækker nogle enkle målepunkter for en balancevurdering af Nordjylland i forhold til hele landet. Der anvendes syv målepunkter, som tilsammen kan belyse, om Region Nordjylland i forhold til resten af landet er i balance med hensyn til service, beskæftigelse og økonomiske vilkår.

De syv vurderingskriterier er

- Arbejdskraftsbalancen
- Disponibel indkomst
- Arbejdsstyrkens uddannelse
- Befolkningens aldersfordeling
- Bruttoværditilvækst
- Erhvervsstrukturen
- Servicenøgletal

Rapporten er i tre afsnit. I del A er data for de syv vurderingskriterier for regionen og hele landet gengivet, og tallene for regionen er kort kommenteret. I del B analyseres talmaterialet med hensyn til balance mellem Region Nordjylland og hele landet. Endelig rummer del C en opstilling af de udfordringer Region Nordjylland står over for de kommende år.

Minirapporten er udarbejdet i et tæt samarbejde mellem Regional Udvikling (Region Nordjylland), der har stået for grunddata samt været en væsentlig dialogpartner i processen, Erhverv Norddanmark samt Institut for Mekanik og Produktion (AAU).

Aalborg den 10.9.2011

Kim R Bohn
Institut for Mekanik og Produktion (AAU)
& Kommitteret Erhverv Norddanmarks bestyrelse.

A. Udviklingen i Nordjylland og hele landet

A1. Arbejdskraftbalancen

Data for arbejdskraftbalancen er gengivet i tabel 1 for perioden 1999–2020, og her ses det at vi i perioden 1999–2009 har haft en vækst i befolkningsantallet på 0,3 %, mens arbejdsstyrkens andel af befolkningen er faldet med 5,7 %, arbejdsstyrken er faldet med 4,9 %, antal beskæftigede faldet med 3,6 % og antal arbejdsløse er faldet med 30,5 %.

Hvis vi ser på de kommende år frem til 2020 og ikke kommer med nye tiltag vil udviklingen fortsætte, om end svækket. Dette er illustreret i tabel 2, hvor der er en sammenligning mellem udviklingen i perioden 1999-2009 og den forventede udvikling i perioden 2010-2020.

Befolkningstilvæksten vil stige fra 0,3 til 0,5 %, mens alle andre parametre falder, dog med et lavere niveau.

Vi er i en situation hvor andelen af befolkningen i arbejdsstyrken fortsat vil falde med 2,0 % de næste 10 år. Antallet af personer i arbejdsstyrken bliver også mindre og vil i 2020 udgøre 285.852 personer. Af arbejdsstyrken vil 1,0 % færre være i beskæftigelse og de arbejdsløses antal vil falde til 23,4 %.

Tabel 1. Arbejdskraftbalancen for Region Nordjylland

	1999	2004	2009	2010	2015	2020
Befolkning (antal)	577.811	577.278	579.628	579.832	580.584	583.065
Andel i arbejdsstyrken (%)	53	52	50	50	50	49
Arbejdsstyrken (antal)	305.866	299.360	290.896	291.788	289.325	285.852
Beskæftigelse (antal)	290.656	280.544	280.325	279.753	277.447	276.303
Arbejdsløshed (antal)	15.210	18.816	10.571	12.036	11.878	9.549
Arbejdsløshedsprocent (%)	5	6	5	4	4	4

Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 2. Udviklingen i perioden 1999-2009 og den forventede udvikling i perioden 2010-2020 for Region Nordjylland

	1999-2009	2010-2020
Befolkning (antal)	0,3 %	0,5 %
Andel i arbejdsstyrken (%)	-5,7 %	-2,0 %
Arbejdsstyrken (antal)	-4,9 %	-1,9 %
Beskæftigelse (antal)	-3,6 %	-1,0 %
Arbejdsløshed (antal)	-30,5 %	-23,4 %

Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet

Kilde: Danmarks Statistik

Arbejdskraftbalancen for hele landet og udviklingen er gengivet i tabel 3 og 4.

Tabel 3. Arbejdskraftbalancen for hele landet

Arbejdskraftbalance / Hele landet	1999	2004	2009	2010	2015	2020
Befolkning (antal)	5.330.018	5.411.405	5.534.637	5.551.042	5.626.258	5.704.863
Andel i arbejdsstyrken (%)	54	53	51	50	50	49
Arbejdsstyrken (antal)	2.876.997	2.845.048	2.824.338	2.797.814	2.804.587	2.810.810
Beskæftigelse (antal)	2.759.308	2.710.462	2.740.980	2.695.530	2.700.664	2.704.480
Arbejdsløshed (antal)	117.689	134.586	83.359	102.284	103.924	106.330
Arbejdsstyrke (antal)	2.876.997	2.845.048	2.824.338	2.797.814	2.804.587	2.810.810
Arbejdsløshedsprocent (%)	4	5	3	4	4	4

Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 4. Den procentvise udviklingen i perioden 1999-2009 og den forventede procentvise udvikling i perioden 2010-2020 for hele landet

Arbejdskraftbalance / Hele landet	1999-2009	2010-2020
Befolkning (antal)	3,8 %	2,5 %
Andel i arbejdsstyrken (%)	-5,6 %	-2,0 %
Arbejdsstyrken (antal)	-1,8 %	0,3 %
Beskæftigelse (antal)	-0,7 %	0,3 %
Arbejdsløshed (antal)	-29,2 %	0,4 %

Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik

Den anden del af arbejdskraftbalancen kan måles ved hjælp af arbejdspladser, beskæftigelse og pendling. Disse data er illustreret i tabel 5 for perioden 1999–2020 for Region Nordjylland.

Tabel 5. Arbejdspladser, beskæftigelse og pendling 1999–2020 for Region Nordjylland

	1999	2004	2009	2010	2015	2020
Beskæftigelse efter bopæl (antal)	290.656	280.544	280.325	279.753	277.447	276.303
Ind pendling (antal)	53.923	58.418	65.026	66.549	75.406	85.919
Ud pendling (antal)	57.382	62.353	69.462	70.885	80.666	91.985
Beskæftigelse efter arbejdssted (antal)	287.197	276.609	275.889	275.416	272.187	270.238

Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik

Tabellen viser at der i dag er 279.753 personer beskæftiget efter bopæl og 275.416 beskæftiget efter arbejdssted. Dette betyder, at der er netto ud pendling på 4.337 personer. Den faktuelle ind pendling og ud pendling er i 2010 henholdsvis 66.549 og 70.885.

I tabel 6 ses udviklingen frem til i dag samt den forventede udvikling frem til 2020. Hvis man starter med at se på udviklingen i beskæftigelse efter bopæl, har der været et fald på 3,6 %, hvilket vil sige at gruppen af beskæftigede i Region Nordjylland er faldet med 3,6 %.

Tilsvarende gælder det for arbejdssted, der angiver det geografiske område, hvor arbejdet finder sted. Her har faldet været 3,9 %. Retningen for de kommende 10 år er den samme, men styrken er klart mindre.

Tabel 6. Procentvise udviklingen i pendling m.m. i 1999-2009 og forventet 2010-2020

	1999-2009	2010-2020
Beskæftigelse efter bopæl (antal)	-3,6 %	-1,0 %
Ind pendling (antal)	20,6 %	26,1 %
Ud pendling (antal)	21,1 %	26,6 %
Beskæftigelse efter arbejdssted (antal)	-3,9 %	-1,6 %

*Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik*

De tilsvarende tal for hele landet er henholdsvis gengivet i tabel 7, hvor vi ser på arbejdspladser, beskæftigelse og pendling i perioden 1999-2020 samt tabel 8, hvor vi ser på udviklingen.

Tabel 7. Arbejdspladser, beskæftigelse og pendling 1999 – 2020 for hele landet

	1999	2004	2009	2010	2015	2020
Beskæftigelse efter bopæl	2.759.308	2.710.462	2.740.980	2.695.530	2.700.664	2.704.480
Ind pendling (antal)	990.294	1.027.445	1.087.129	1.076.591	1.160.845	1.256.354
Ud pendling (antal)	990.294	1.027.445	1.087.129	1.076.591	1.160.845	1.256.354
Beskæftigelse efter arbejdssted	2.759.308	2.710.462	2.740.980	2.695.530	2.700.664	2.704.479

*Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik*

Tabel 8. Procentvise udviklingen i pendling m.m. i 1999-2009 og forventet 2010-2020 for hele landet

	1999-2009	2010-2020
Beskæftigelse efter bopæl (antal)	-0,7 %	0,3 %
Ind pendling (antal)	9,8 %	15,1 %
Ud pendling (antal)	9,8 %	15,1 %
Beskæftigelse efter arbejdssted (antal)	-0,7 %	0,3 %

*Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik*

A2. Disponibel indkomst/indbygger (Løbende priser)

Udviklingen i den disponible indkomst er en central faktor for vurderingen af det økonomiske fundament for regionen, selv om vi i denne sammenhæng ikke har inddraget den skæve indkomstfordeling. I 2010 havde vi en indkomst på 134.362 kr. pr. indbygger, hvilket vil sige at den disponible indkomst i regionen i alt var på knapt 78 mia. kr. I de seneste 10 år har der været en vækst på godt 34 % og den forventes at vokse med godt 42 %.

Tabel 9. Udviklingen i disponibel indkomst/indbygger i løbende priser 1999–2009 og 2010-2020

	1999	2004	2009	2010	2015	2020
Region Nordjylland	88.674	104.948	119.075	134.362	165.026	200.961
Hele landet	94.749	110.459	119.666	134.300	163.191	198.284

*Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik*

Tabel 10. Udviklingen i disponibel indkomst/indbygger i løbende priser 1999-2009 og 2010-2020

	1999-2009	2010-2020
Region Nordjylland	34,3 %	42,4 %
Hele landet	26,3 %	41,2 %

*Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik*

A3. Arbejdsstyrkens uddannelse

Arbejdsstyrkens sammensætning på uddannelsesbaggrund har ofte spillet en central rolle i debatten om udvikling af regionen og i tabel 11 er gengivet data for både region og hele landet.

Hvis man ser på tallene for regionen i 2010 fremgår det, at godt 105.000 i arbejdsstyrken hører til gruppen "Ufaglært, studenter mv." (36 % af arbejdsstyrken, der i alt udgør 291.788 personer, jf. tabel 1).

Tallet for faglærte er 107.962 i 2010. I alt udgør gruppen af faglærte og gruppen af ufaglærte m.m. 73 % af den samlede arbejdsstyrke og dette tal falder til 70 % i 2020. Tallene viser også at andelen med videregående mellemlang og lange uddannelser vil vokse med 1 % frem mod 2020.

Tabel 11. Arbejdsstyrkens uddannelse 1999–2020 for regionen og hele landet

Region Nordjylland	1999	2004	2009	2010	2015	2020
Ufaglært, studenter mv.	41 %	37 %	36 %	36 %	35 %	34 %
Faglærte / EFU	38 %	39 %	38 %	37 %	36 %	36 %
Kort vid.g. uddannelse – KVV	5 %	5 %	6 %	6 %	6 %	6 %
Mellemlang vid.g. uddannelse – MVU	12 %	14 %	15 %	16 %	16 %	17 %
Lang vid.g. uddannelse – LVU	4 %	5 %	6 %	6 %	7 %	7 %
Hele landet						
Ufaglært, studenter mv.	39 %	35 %	35 %	34 %	34 %	33 %
Faglærte / EFU	37 %	37 %	34 %	34 %	32 %	31 %
Kort vid.g. uddannelse - KVV	5 %	6 %	6 %	6 %	6 %	6 %
Mellemlang vid.g. uddannelse - MVU	14 %	16 %	17 %	17 %	18 %	19 %
Lang vid.g. uddannelse - LVU	6 %	7 %	9 %	9 %	10 %	10 %

*Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik*

A4. Befolkningens aldersfordeling

Som nævnt i tabel 1 er den samlede befolkning i 2010 i Region Nordjylland 579.832 personer. Sammenholder man det med data fra tabel 12, ses det at den erhvervsaktive aldersgruppe (18-64 år) er på 353.698, men her er det vigtigt at se på udviklingen frem mod 2020, hvor andelen svarer til 58 % - altså 336.303 personer eller et fald på 17.395 personer. To andre tendenser skal fremhæves. For det første falder gruppen af unge i alderen 10-19 år fra 2010 til 2020 faktisk med 11.596 personer til 63.782. For det andet stiger gruppen af ældre i aldersgruppen 70-79 år fra 46.387 i 2010 til 63.789 i 2020.

Tabel 12. Befolkningens aldersfordeling 1999–2020 i Region Nordjylland

Aldersfordeling Region Nordjylland	1999	2004	2009	2010	2015	2020
0-9 årige	13 %	12 %	11 %	11 %	11 %	11 %
10-19 årige	12 %	13 %	13 %	13 %	12 %	11 %
20-29 årige	13 %	11 %	11 %	11 %	12 %	12 %
30-39 årige	14 %	13 %	12 %	12 %	11 %	11 %
40-49 årige	14 %	14 %	14 %	14 %	13 %	12 %
50-59 årige	14 %	14 %	14 %	14 %	14 %	14 %
60-69 årige	9 %	11 %	13 %	13 %	13 %	13 %
70-79 årige	7 %	7 %	7 %	8 %	9 %	11 %
80-89 årige	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
90 år og derover	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Erhvervsaktive aldersgruppe 18-64 årige	62 %	61 %	61 %	61 %	59 %	58 %

Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 13. Befolkningens aldersfordeling 1999–2020 i hele landet

Aldersfordeling hele landet	1999	2004	2009	2010	2015	2020
0-9 årige	13 %	12 %	12 %	12 %	11 %	11 %
10-19 årige	11 %	12 %	13 %	13 %	12 %	12 %
20-29 årige	14 %	12 %	12 %	12 %	13 %	13 %
30-39 årige	15 %	15 %	13 %	13 %	12 %	11 %
40-49 årige	14 %	14 %	15 %	15 %	14 %	13 %
50-59 årige	14 %	14 %	13 %	13 %	14 %	14 %
60-69 årige	9 %	10 %	12 %	12 %	12 %	12 %
70-79 årige	7 %	6 %	7 %	7 %	9 %	10 %
80-89 årige	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	4 %
90 år og derover	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Erhvervsaktive aldersgruppe 18-64 årige	64 %	63 %	62 %	61 %	60 %	59 %

Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik

A5. Bruttotilvækst (faste priser)

Regionens bruttotilvækst er den samlede produktionsværdi i alle erhverv fratrukket værdien af rå- og hjælpestoffer. Målt i faste priser er det for Region Nordjylland i 2010 ca. 112 mia. kr. og dette beløb ventes at stige til ca. 134 mia. kr. Dette ses af tabel 14.

Tabel 14. Bruttotilvækst (faste priser) 1999–2020

(1.000.000*mio.kr.)	1999	2004	2009	2010	2015	2020
Region Nordjylland	100.502	106.025	109.415	112.107	123.620	134.991
Hele landet	1.066.909	1.144.280	1.170.577	1.180.492	1.311.506	1.436.959

Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik

I tabel 15 ser man udviklingen de seneste 10 år og en modelberegning for de kommende 10 år. Her er det værd at bemærke, at mens bruttotilvæksten i faste priser de seneste 10 år er vokset med 8,9 %, forventer man en udvikling frem mod år 2020 på 17,7 %.

Tabel 15. Udviklingen i bruttotilvæksten (faste priser) 1999–2009 og 2010-2020

	1999-2009	2010-2020
Region Nordjylland	8,9 %	17,7 %
Hele landet	9,7 %	19,0 %

Note: Tallene frem til 2009 er de faktiske tal. 2009 er det foreløbige tal og efter 2010 er tallene modelberegnet
Kilde: Danmarks Statistik

A6. Erhvervsstruktur

Med hensyn til erhvervsstrukturen er denne opdelt på de 10 traditionelle grupperinger, som hver især er belyst med hensyn til antal firmaer, antal fuldtidsansatte, omsætning og eksport. Data for Region Nordjylland findes i tabel 16, mens tallene for hele landet findes i tabel 17. Tallene vil blive diskuteret i del B.

Tabel 16. Generel firmastatistik på branche (2008) Region Nordjylland

	Antal firmaer	Antal fuldtidsansatte	Omsætning (Mio kr.)	Eksport (Mio. kr.)
Erhverv i alt	33.487	196.946	259.188	67.617
1 Landbrug, skovbrug og fiskeri	6.954 /20,77	4.775 /2,42	19.565 /7,55	392 /0,58
2 Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed	2.819 /8,42	37.083 /18,83	70.708 /27,28	28.309 /41,87
3 Bygge og anlæg	3.709 /11,08	17.865 /9,07	24.247 /9,35	273 /0,4
4 Handel og transport mv.	7.804 /23,3	36.904 /18,74	118.604/45,76	36.246 /53,6
5 Information og kommunikation	680 /2,03	3.621 /1,84	5.20 /2,01	1.388 /2,05
6 Finansiering og forsikring	864 /2,58	4.689 /2,38
7 Ejendomshandel og udlejning	2.912 /8,7	2.304 /1,17	6.021 /2,32	43 /0,06
8 Erhvervsservice	3.271 /9,77	9.819 /4,99	11.146 /4,3	936 /1,38
9 Offentlig administration, undervisning og sundhed	2.105 /6,29	74.449 /37,8	1.789 /0,69	0
10 Kultur, fritid og anden service	2.252 /6,72	5.167 /2,62	1.902 /0,73	31 /0,05
11 Uoplyst aktivitet	117	270

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 17. Generel firmastatistik på branche (2008) hele landet

	Antal firmaer	Antal fuldtidsansatte	Omsætning (Mio kr.)	Eksport (Mio. kr.)
Erhverv i alt	311.518	2.315.713	3.465.036	846.462
1 Landbrug, skovbrug og fiskeri	38.178 /12,3	29.467 /1,27	103.508 /2,99	3.969 /0,47
2 Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed	20.986 /6,74	370.746 /16,1	930.971 /26,87	381.414 /45,06
3 Bygge og anlæg	36.024 /11,56	161.695 /6,98	241.077 /6,96	2.685 /0,32
4 Handel og transport mv.	74.640 /23,96	509.037 /21,98	1.634.295 /47,17	405.015 /47,85
5 Information og kommunikation	12.217 /3,92	89.690 /3,87	161.758 /4,67	15.029 /1,78
6 Finansiering og forsikring	10.948 /3,51	83.137 /3,59
7 Ejendomshandel og udlejning	26.842 /8,62	26.900 /1,16	75.468 /2,18	621 /0,07
8 Erhvervsservice	44.759 /14,37	190.492 /8,23	266.351 /7,69	37.320 /4,41
9 Offentlig administration, undervisning og sundhed	25.064 /8,05	784.783 /33,89	18.236 /0,53	66 /0,01
10 Kultur, fritid og anden service	20.799 /6,68	67.504 /2,92	33.371 /0,96	343 /0,04
11 Uoplyst aktivitet	1.061 /0,34	2.262 /0,1

Kilde: Danmarks Statistik

A7. Nøgletal

De første nøgletal der skal belyses er nøgletal med hensyn til demografi, gengivet i tabel 18. Tallene viser bl.a. at der bor 73 indbyggere pr. kvadrat kilometer i regionen og at befolkningsandelen i bymæssig bebyggelse er på 80,1 %.

Tabel 18. Nøgletal for demografi 2011

	Hele landet	Region Nordjylland
Befolkningstæthed (indb./km ²)	129	73
Befolkningsandel i bymæssig bebyggelse	87	80,1
Andel ejerboliger (2010)	54,2	56,7
Andel almennyttige boliger (2010)	19,2	15,6

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriets kommunale nøgletal

Den anden type nøgletal, som man kan se på, er de officielle nøgletal for service, jævnfør tabel 19. Disse tal vil blive kommenteret i del B. De sidste nøgletal, der skal medtages, er for serviceniveau med hensyn til vuggestuer, skoler og ældrepleje, der er samlet i tabel 20. Disse tal vil ligeledes blive behandlet del B.

Tabel 19. Nøgletal for service 2011

	Hele landet	Region Nordjylland
Serviceniveau (gns=1,00)	1	1,01
Skat/service-forhold (gns=1,00)	1	1,02

Kilde: Indenrigs og Sundhedsministeriets kommunale nøgletal

Table 20. Key figures for day care, schools and elderly care 2011

	Hele landet	Region Nordjylland
Pladser i dagpleje pr. 100 0-2-årige	31,6	49,3
Pladser i vuggestuer pr. 100 0-2-årige	5,6	3,4
Pladser i børnehaver pr. 100 3-5-årige	40,1	78,1
Pladser i SFO pr. 100 6-13-årige	41,9	40,4
Månedlig takst for dagplejeplads for 0-2-årige	2.409	2.239
Gennemsnitlig skolestørrelse	382	297
Gennemsnitlig klassekvotient	20,7	19,3
Pladser i plejehjem/pl.centre pr. 1.000 65+/67+-årige (2009)	11,4	6
Plejeboliger pr. 1.000 65+/67+-årige (2009)	40,2	50,4
Ældreboliger pr. 1.000 65+/67+-årige (2009)	43,9	39,1
Pladser i beskyttede boliger pr. 1.000 65+/67+-årige (2009)	2,2	0,1

Kilde: Indenrigs og Sundhedsministeriets kommunale nøgletal

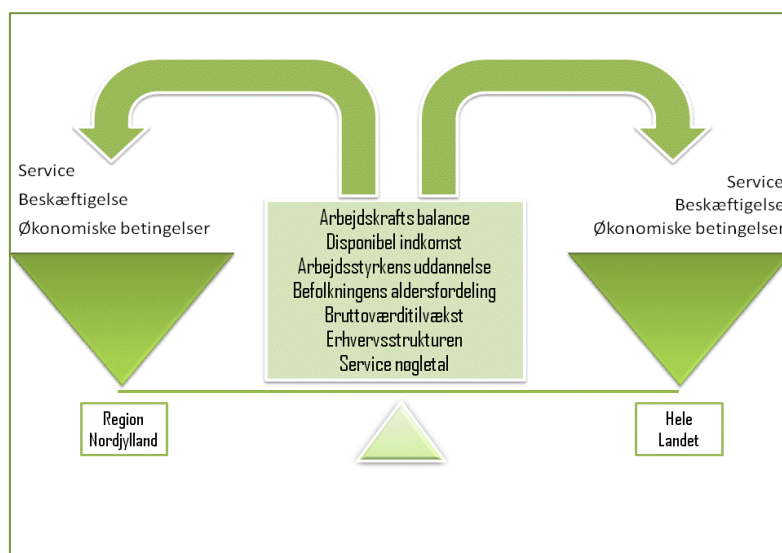
B. Nordjylland in national balance

In this chapter the balance problematics for Region Nordjylland in relation to the whole country are analyzed. It starts with the analysis framework in B1 and continues in B2 analysis and its result.

B1) Analyseramme

The analysis framework is illustrated in figure B1. It is built around the principles mentioned under part A.

Figure B1. Analysis framework for Nordjylland in national balance

Kilde: Egen tilvirkning

The basis for the analysis is the data material from part A and the focus is on the three conditions: Service, employment and economic conditions.

Som målepunkter for service anvendes tabel 19 med nøgletal for service og tabel 20 med nøgletal for vuggestuer, skoler og ældrepleje.

Som målepunkter for beskæftigelse anvendes tabel 1 (Arbejdskraftbalancen for Region Nordjylland), tabel 3 (Arbejdskraftbalancen for hele landet), tabel 5 (Arbejdspladser, beskæftigelse og pendling for Region Nordjylland) og tabel 7 (Arbejdspladser, beskæftigelse og pendling for hele landet), tabel 12 (Befolkningens aldersfordeling i Region Nordjylland) og tabel 13 (Befolkningens aldersfordeling i hele landet).

Som målepunkter for økonomiske vilkår og rammebetingelser anvendes tabel 9 (Udviklingen i disponibel indkomst/indbygger i løbende priser), tabel 11 (Arbejdsstyrkens uddannelse for regionen og hele landet), tabel 14 (Bruttotilvækst (faste priser)), tabel 16 (Generel firmastatistik på branche Region Nordjylland), tabel 17 (Generel firmastatistik på branche hele landet) og tabel 18 (Nøgletal for demografi).

B2) Balanceanalysen og dens resultat

B2.1 Service

Ser man på tabel 19 og 20 og fokuserer på sammenhænge mellem service i Region Nordjylland og hele landet, er det overvejende billede, at servicen reelt ligger på samme niveau. Ser man på de enkelte faktorer, får man følgende billede: med udgangspunkt i Social- og Indenrigsministeriets måling, jævnfør kommunale nøgletal 2011 om serviceniveau generelt og inden for skat/service:

- + Serviceniveau generelt – **over** landsgennemsnit
- + Skat/service-forhold – **over** landsgennemsnit

Hvis man på tilsvarende måde ser på nøgletallene for vuggestuer m.m.:

- + Pladser i dagpleje pr. 100 0-2-årige - **over** landsgennemsnit
- + Pladser i børnehaver pr. 100 3-5-årige - **over** landsgennemsnit
- + Månedlig takst for dagplejeplads for 0-2-årige - **under** landsgennemsnit
- ÷ Pladser i vuggestuer pr. 100 0-2-årige - **under** landsgennemsnit
- ÷ Pladser i SFO pr. 100 6-13-årige - **under** landsgennemsnit

Med hensyn til skoleområdet kan følgende to målepunkter fremhæves: gennemsnitlig skolestørrelse og klassekvotient. Disse to størrelser giver følgende billede:

- + Gennemsnitlig skolestørrelse - **under** landsgennemsnit
- + Gennemsnitlig klassekvotient - **under** landsgennemsnit

De sidste tal er for ældreområdet og giver følgende billede af de tre målepunkter:

- ÷ Pladser i plejehjem/pl.centre pr. 1.000 65+/67+-årige (2009) - **under** landsgennemsnit
- + Plejeboliger pr. 1.000 65+/67+-årige (2009) - **over** landsgennemsnit
- ÷ Ældreboliger pr. 1.000 65+/67+-årige (2009) - **under** landsgennemsnit
- ÷ Pladser i beskyttede boliger pr. 1.000 65+/67+-årige (2009) - **under** landsgennemsnit

B2.2 Beskæftigelse

Med hensyn til balance i beskæftigelsen mellem region Nordjylland og hele landet vil analysen blive delt i tre. Den første del vil omhandle arbejdskraftbalancen, den anden del arbejdspladser, beskæftigelse og pendling, og den sidste del befolkningens aldersfordeling.

Arbejdskraftbalancen bliver målt på følgende faktorer: andel af arbejdsstyrken i % og arbejdsløshedsprocenten for 2010. Ser man på forholdet mellem Region Nordjylland og hele landet får man følgende billede, jævnfør tabel 1 til 4:

- = Andel i arbejdsstyrken (%) – **på niveau** med landsgennemsnit
- = Arbejdsløshedsprocent (%) – **på niveau** med landsgennemsnit

Her kunne det være interessant at se på udviklingen over de seneste 10 år og forventningerne til det kommende 10 år.

I tabel B2.1 er udviklingen belyst i perioden 1999–2009 for Region Nordjylland og hele landet.

Tabel B2.1 Procentvise udvikling i nøgletal for beskæftigelsesbalancen 1999-2009

	Region Nordjylland	Hele landet
Befolkning (antal)	0,3 %	3,8 %
Arbejdsstyrken (antal)	-4,9 %	-1,8 %
Beskæftigelse (antal)	-3,6 %	-0,7 %
Arbejdsløshed (antal)	-30,5 %	-29,2 %

Kilde: Vækstforum Nordjylland og egne beregninger

Tallene viser, at selv om Region Nordjylland er i balance med landet som helhed, er befolkningen vokset svagere i Nordjylland de seneste 10 år, andelen af antal i arbejdsstyrken er faldet mere, andelen af antal beskæftigede, er faldet mere og andelen af antal arbejdsløse er faldet mere.

Ved at se på de mulige modelberegninger for fremtiden fremgår det, at befolkningens antal de kommende 10 år vil vokse mindre end gennemsnittet for hele landet, arbejdsstyrken vil fortsat falde i regionen, mens den vokser målt for hele landet. Det samme vil gælde for antal af beskæftigede, mens gruppen af arbejdsløse vil falde mere og landsgennemsnittet stige svagt, jævnfør tabel B2.2.

B2.2. Prognose for procentvis udvikling i nøgletal for beskæftigelsesbalancen 2010–2020

	Hele landet	Region Nordjylland
Befolkning (antal)	2,5 %	0,5 %
Arbejdsstyrken (antal)	0,3 %	-1,9 %
Beskæftigelse (antal)	0,3 %	-1,0 %
Arbejdsløshed (antal)	0,4 %	-23,4 %

Kilde: Vækstforum Nordjylland og egne beregninger

Arbejdsstyrkens mobilitet kan belyses ved hjælp nøgletal for pendling, som er gengivet i tabel B2.3. Her ses det at der de seneste 10 år har været en langt højere grad af ind pendling i Region Nordjylland end for landet som helhed og det samme gør sig gældende for ud pendlingen. Ser man på forventningerne til fremtiden, fastholdes billedet om end med en kraftigere vækst i Region Nordjylland og for resten af landet.

B2.3. Analyse af og prognose for udvikling for pendling i perioden 1999-2009 og 2010–2020

	Region Nordjylland 1999-2009	Hele landet 1999-2009	Region Nordjylland 2010-2020	Hele landet 2010-2020
Beskæftigelse efter bopæl (antal)	-3,6 %	-0,7 %	-1,0 %	0,3 %
Ind pendling (antal)	20,6 %	9,8 %	26,1 %	15,1 %
Ud pendling (antal)	21,1 %	9,8 %	26,6 %	15,1 %
Beskæftigelse efter arbejdssted (antal)	-3,9 %	-0,7 %	-1,6 %	0,3 %

Kilde: Vækstforum Nordjylland og egne beregninger

Det sidste forhold der skal belyses under beskæftigelse er udviklingen og balancen i aldersfordelingen, som fremgår af tabel B2.4.

Tabellen viser at selv om den procentvise aldersfordeling ikke umiddelbart viser stor variation mellem Region Nordjylland og resten af landet, har udviklingen de seneste 10 år været forskellig på centrale områder. For det første har der i Region Nordjylland været et langt højere fald i gruppen af de 0–9 årige og det samme gælder faldet i både gruppen 20-29 årige og i gruppen 30–39 årige.

Tabel B2.4 Aldersfordelingen og dens udvikling for Regionen og hele landet 2009 og 1999-2009

	Region Nordjylland %	Hele landet %	Udviklingen Region Nordjylland 1999-2009	Udvikling Hele landet 1999-2009
Faktuelle antal	579.628	5.534.637	1999-2009	1999-2009
0-9 årige	11%	12%	15,2 %	4,2 %
10-19 årige	13%	13%	8,7 %	22,7 %
20-29 årige	11%	12%	15,2 %	11 %
30-39 årige	12 %	13 %	14 %	10 %
40-49 årige	14 %	15 %	0,32 %	11,3 %
50-59 årige	14 %	13 %	0,32 %	3,6 %
60-69 årige	13 %	12 %	44,9 %	38,5 %
70-79 årige	7 %	7 %	0,31 %	3,84 %
80-89 årige	4 %	3 %	0,32 %	3,84 %
90 år og derover	1 %	1 %	0,31 %	3,84 %
Erhvervsaktiv aldersgruppe (18-64)	61 %	62 %	1,3 %	0,59 %

Kilde: Vækstforum Nordjylland og egne beregninger

Desuden er det værd at bemærke, at mens gruppen 50–59 årige har været faldende i landet som helhed, er gruppen vokset i Region Nordjylland. Endelig er aldersgruppen 60–69 år vokset kraftigere i Region Nordjylland end i hele landet under et.

Det skal bemærkes at gruppen af erhvervsaktive (18-64 årige) i perioden er faldet i Region Nordjylland, mens gruppen i hele landet er vokset.

Endelig skal det nævnes at de fremskrivninger, som Danmarks Statistik har udarbejdet for befolkningsudviklingen de kommende år, viser at tendensen for Region Nordjylland holder.

B2.3 Økonomiske vilkår og rammebetingelser

Dette afsnit vil se på følgende fem områder: udviklingen i disponibel indkomst pr. indbygger i løbende priser, arbejdsstyrkens uddannelsesniveau, bruttotilvæksten i faste priser, erhvervsstrukturen samt nøgletal om demografi.

Rammebetingelserne for udvikling og vækst er bl.a. spørgsmålet om købekraft og derfor ses der her først på udviklingen i den disponible indkomst pr. indbygger, jævnfør tabel B2.5., der viser at regionen har haft en højere vækst end landsgennemsnittet. Der er desværre ikke muligt umiddelbart at modelberegne om dette fortsætter.

B2.5 Udviklingen i disponibel indkomst pr. indbygger (løbende priser) 1999-2020

	Udvikling
Region Nordjylland	34,3 %
Hele landet	26,3 %

Kilde: Vækstforum Nordjylland

Med hensyn til arbejdsstyrkens uddannelsesniveau er dette behandlet i tabel B2.6. Tabellen viser at umiddelbart er den uddannelsesmæssige baggrund ikke væsentlig forskellig fra Region Nordjylland og landets gennemsnit, men går man bag om tallene og ser på udviklingen over de seneste 10 år, viser tabellen at man i regionen har været bedre til at få gruppen af ufaglærte reduceret gennem uddannelse.

Ligeledes har man været i stand til at holde et lavere fald blandt de faglærte end landsgennemsnittet. Til gengæld har man ikke haft den samme stigningstakst på områderne korte og lange videregående uddannelser (KVU og LVU).

Tabel B2. 6 Udviklingen i arbejdsstyrkens uddannelse 1999–2009

Region Nordjylland	1999 procent	Faktiske antal	2009 procent	Faktiske antal	Udviklingen
Ufaglærte mv.	41 %	125.405	36 %	104.723	16,45 %
Faglærte	38 %	116.229	38 %	110.540	4,9 %
KVU	5 %	15.293	6 %	17.453	14,1 %
MVU	12 %	36.703	15 %	43.634	18,9 %
LVU	4 %	12.234	6 %	17.454	42,7 %
Hele landet					
Ufaglært mv.	39 %	1.122.029	35 %	988.518	11,9 %
Faglærte	37 %	1.064.489	34 %	960.275	9,8 %
KVU	5 %	143.850	6 %	169.460	17,8 %
MVU	14 %	402.780	17 %	480.137	19,2 %
LVU	6 %	172.620	9 %	254.190	47,25 %

Kilde: Vækstforum Nordjylland og egen beregning

Et andet centralt udtryk for de økonomiske rammebetingelser er bruttoværditilvæksten, som er behandlet i tabel B2.7. Her ses det at udviklingen for Region Nordjylland næsten er på samme niveau som landsgennemsnittet. I denne forbindelse kan man nævne, for at få procenttallet sat i perspektiv, at eksempelvis Region Syddanmark, som på mange måder ligner Region Nordjylland, har haft en vækstprocent 6,07 i samme periode.

B2.7 Udviklingen i bruttoværditilvæksten i mio. kroner i perioden 1999-2009

	Region Nordjylland	Hele landet
Bruttoværditilvækst i mio. kroner 2009	109.415	1.170.577
Udviklingen i procent 1999-2009	8,9 %	9,7 %

Kilde: Vækstforum Nordjylland og egen beregning

Erhvervsstrukturen er ofte nævnt som et problem for Region Nordjylland, men hvis man ser på tabel 17 og 18, kan man udlede at med hensyn til fordelingen på brancher er der ikke den store forskel sammenlignet med Danmark som helhed.

Region Nordjylland har en overvægt af landbrug, skovbrug og fiskeri, men ellers ligger man i det store hele omkring landsgennemsnittet, eksempelvis inden for handel og transport. Det samme billede får man når man ser på antal fuldtidsansatte og omsætning.

En udfordring ligger inden for industri m.m., hvor Region Nordjylland har lidt flere virksomheder end landsgennemsnittet. Det betyder flere fuldtidsansatte og lidt større procentvis omsætning, men når man kommer til eksport er denne væsentligt lavere end landsgennemsnittet.

Det sidste, der skal fremhæves med hensyn til rammebetingelser, er befolkningstæthed, hvor antal indbyggere pr. km² er væsentligt lavere end for landsgennemsnittet. Desuden er befolkningsandelen i bymæssig bebyggelse lavere i regionen end i landet som helhed. Man har lidt mindre andel af almenyttige boliger i Region Nordjylland, men til gengæld en højere andel af ejerboliger, jævnfør tabel 20.

C. Udfordringer for Nordjylland i national balance

Det generelle billede, som man får ved at se på de faktuelle tal for balance mellem Region Nordjylland og hele landet, er langt mere positivt end hvad den daglige debat lægger op til. På en række områder har man det lige så godt, ja endog bedre, end andre områder i Danmark. Det store problem og dermed den centrale udfordring er udviklingen i form af centralisering i de store byer. Vandringen fra land til by er i gang og er dokumenteret i Erhverv Norddanmarks rapport De Nordjyske Byggesten, der offentliggøres ultimo september 2011.

Sammenfatning på servicebalancen

Set samlet gælder det for analysen af servicebalancen mellem Region Nordjylland og hele landet, at man på fem af de 13 målepunkter ligger under landsgennemsnittet, hvilket svare til 38 %.

Udfordringen er bl.a. flere ældreboliger og beskyttede boliger i Region Nordjylland og balance regionalt.

Sammenfatning på beskæftigelse

Selv om det procentvise niveau for arbejdsstyrke og arbejdsløshed er på niveau med landsgennemsnittet, viser udviklingen de seneste 10 år og de modelfremskrivninger, man kan foretage, at befolkningstilvæksten i regionen bliver begrænset: vi får færre unge og flere ældre. Desuden kan vi se at arbejdsstyrken falder mere end i landet under et og at denne udvikling fortsætter. Beskæftigelsen falder også mere end i landet som helhed og kravet til mobilitet/pendling i regionen vil fortsat være stort og større end det der gælder gennemsnittet i hele landet.

Sammenfatning på økonomiske vilkår og rammebetingelser

Der er i Region Nordjylland en god udvikling i disponibel indkomst sammenlignet med landsgennemsnittet og man har de seneste 10 år haft en stigning på bruttoværditilvæksten lidt lavere end landsgennemsnittet, men højere end f.eks. Region Syddanmark.

Med hensyn til uddannelsen for arbejdsstyrken har man nedbragt antallet af ufaglærte bedre end landsgennemsnittet, men man har en større gruppe af faglærte end landsgennemsnittet. Man er ikke helt på niveau med landsgennemsnittet på KVU og LVU.

Man har fortsat en lidt større andel af landbrugsvirksomheder end landet som helhed, mens branchen handel og transport trods lidt færre virksomheder end landsgennemsnittet har en markant større eksportomsætning end landsgennemsnittet.

Region Nordjylland er på mange områder ikke under hele landets gennemsnit, når man ser på de tre centrale balanceparametre service, beskæftigelse og økonomiske betingelser - snarere tvært imod. Den store udfordring er en regional udvikling og vækst der skaber balance mellem by og land. Dette skal løses regionalt mellem Regionen og de 11 kommuner. Alene tre områder kræver national støtte og der er følgende:

- Hvordan får vi løst udfordringen med plejeboliger og beskyttede boliger for hele Region Nordjylland med de kommende års vækst i gruppen af ældre in mente?
- Hvordan får vi tilpasset arbejdsstyrken til den fremtidige erhvervsudvikling med eksport og internationalisering for hele Region Nordjylland?
- Hvordan får vi samspillet mellem uddannelse og erhvervsliv optimeres for hele Region

Disse tre områder kræver overordnet styring og regulering, de resterende udfordringer kan vi løse hvis vi har samme konkurrencemæssige rammebetingelser som resten af landet.